

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w dniu 24 października 2024 r., bez udziału stron
wniosku SSN Marka Motuka z dnia 29 sierpnia 2024 r. o wyłączenie SSN Jolanty
Frańczak i SSN Romualdy Spyt od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB
92/23
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.
Prawo o ustroju sądów powszechnych

postanowił:

**wyłączyć SSN Jolantę Frańczak i SSN Romualdę Spyt od
udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 92/23.**

Pismem z dnia 29 sierpnia 2024 r., SSN Marek Motuk wniósł na podstawie
art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. w zw. z art. 10 § 1 i art. 29 § 24 ustawy z
dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej: u.SN), o wyłączenie SSN
Jolanty Frańczak i SSN Romualdy Spyt od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn.
akt I ZB 92/23.

Analiza argumentacji powołanej przez wnioskodawcę wskazuje, iż
wnioskujący przyczyn uzasadniających zastosowanie instytucji określonej w art. 41
§ 1 k.p.k., upatruje w okoliczności, że SSN Jolanta Frańczak i SSN Romualda Spyt
podpisały się pod oświadczeniem z października 2022 r., w którym wyraziły
jednoznaczny i generalny pogląd, iż wszyscy sędziowie Sądu Najwyższego

powołani na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) pozbawieni są przymiotu niezależności i niezawisłości i z tego względu ich udział w składzie orzekającym w każdym wypadku skutkuje nienależytym składem sądu i nieważnością postępowania. Zdaniem autora wniosku, wyraziły one stanowisko, że nie będą orzekać w składach z udziałem sędziów Sądu Najwyższego powołanych w wadliwej procedurze, powołując się przy tym na niezgodną z Konstytucją uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego – Izba Cywilna, Karna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I – 4110 – 1/20 (OSNKW 2000 nr 2, i OSNC 2020 nr 4, poz. 34) mającą w ich ocenie moc wiążącą zasady prawnej.

Ponadto, wnioskodawca wskazał również, że wymienione sędzie wyrażając przytoczony wyżej pogląd jednoznacznie wykazały, iż nie posiadają przymiotu bezstronności niezbędnego do obiektywnego rozpoznania sprawy o sygn. akt I ZB 92/23, jak też jakiegokolwiek sprawy dotyczącej sędziego Sądu Najwyższego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, albowiem każdego sędziego powołanego w tej procedurze uważają za pozbawionego cech niezawisłości i bezstronności, niezależnie od okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu oraz realiów konkretnej sprawy.

Zdaniem wnioskodawcy, wskazane we wniosku sędzie Sądu Najwyższego prezentując z góry określoną, niekorzystną dla niego oraz sprzeczną z przepisami prawa koncepcję, wykazały, iż są niezdolne do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania dotyczącej go sprawy, co czyni formułowany wniosek o ich wyłączenie oczywiście zasadnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek zasługuje na uwzględnienie.

W postępowaniu w przedmiocie badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości lub bezstronności, określonym w art. 29 § 4 –

25 u.SN, możliwe jest wyłączenie wylosowanego sędziego od udziału w rozpoznaniu takiej sprawy. Może to nastąpić gdy: 1) zachodzą okoliczności skutkujące wyłączeniem wylosowanego sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*), lub 2) gdy wniosek o wyłączenie złoży strona wskazując na zaistnienie okoliczności, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k. – por. mającą moc zasady prawnej uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt I KZP 22/22, albo 3) gdy żądanie wyłączenia (wniosek o wyłączenie) go od udziału w sprawie zgłosi wylosowany sędzia, a także 4) w wyniku wszczętego z urzędu postępowania o wyłączenie w sytuacji, gdy nie dojdzie do „samowylączenia” się wylosowanego sędziego (por. np. E. Skrętowicz, *iudex inhabilis* i *iudex suspectus* w polskim procesie karnym, Lublin 1994, s. 70, R. Kmiecik, Tryb wyłączenia sędziego i prokuratora w kodeksie postępowania karnego, Prokuratura i Prawo, 1999, nr 11 – 12, s. 23, K. Papke – Olszauskas, Wyłączenie uczestników procesu karnego, Gdańsk 2007, s. 147 – 155 i s. 180 – 181).

W realiach niniejszej sprawy ma miejsce sytuacja ujęta w pkt 2. Złożony wniosek w trybie art. 29 § 5 u.SN o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności dotyczy SSN Marka Motuka, który tym samym jest stroną w danym postępowaniu i ma uprawnienie do złożenia wniosku o wyłączenie sędziego wylosowanego do składu orzekającego w sprawie o sygn. akt I ZB 92/23.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. (który to przepis znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie – por. 128 u.s.p.), sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Dla stwierdzenia podstawy wyłączenia sędziego, wymagane jest zatem istnienie określonej kategorii okoliczności, która, jeżeli zestawiać ją z przedmiotem rozstrzygnięcia w określonej sprawie, prowadzi do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, mającego ją rozstrzygnąć. Oznacza to, że pomiędzy podnoszonymi okolicznościami, które powinny mieć charakter rzeczowy i obiektywny, a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy musi zachodzić związek funkcjonalny, pozwalający na możliwości wyprowadzenia z nich wniosku o istnieniu uzasadnionej wątpliwości co do braku bezstronności w rozstrzygnięciu tej sprawy. Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., zachodzi zatem zawsze *in concreto*,

a nie *in abstracto*. Nie może zatem stanowić jedynie subiektywnego przekonania określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11). Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń, jak i konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2018 r., III KK 244/17).

Mając na uwadze powyższe motywy prawne oraz treść przedmiotowego wniosku, Sąd Najwyższy wyłączył SSN Jolantę Frańczak i SSN Romualdę Spyt od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 92/23, dotyczącej rozpoznania wniosku, złożonego w trybie art. 29 § 5 u.SN, o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Motuka. Rozpoznanie wniosku ze sprawy o sygn. akt I ZB 92/23 przez SSN Jolantę Frańczak i SSN Romualdę Spyt budzić może uzasadnione wątpliwości co do ich obiektywizmu i bezstronności w oczach opinii publicznej – zgodnie ze standardami ustawowymi oraz Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Nie może pozostawać bowiem obiektywnie bezstronna osoba, która podpisuje apele o niewyznaczanie składów z udziałem innych sędziów z uwagi na podstawę prawną ich wyboru jako kandydatów do pełnienia urzędu sędziego.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji

[M. T.]

[ał]